

Звіт про проведення науково-практичної конференції з міжнародною участю «Філатовські читання - 2017»

Н. В. Пасечнікова, д-р мед. наук, член-кор. НАМН України, **В. О. Науменко**, д-р мед. наук, професор, **В. В. Мирненко**, н. с., **О. Г. Стойловська**, ст. н. с., **Г. Ю. Аркуша**, **О. В. Пронченко**, мол. н. с.

ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України»

25-26 травня 2017 року в м. Одесі відбулася науково-практична конференція з міжнародною участю «Філатовські читання - 2017». На цьому масштабному заході загальнодержавного рівня в сфері охорони здоров'я була представлена актуальна науково-практична програма, яка включала наукові доповіді та дискусії, виставку та спеціалізовану експозицію, що надало можливість вченим, дослідникам, практикуючим лікарям-офтальмологам і фахівцям суміжних напрямів (неонатологам, радіологам, хімотерапевтам, фармакологам і біологам) обмінятися досвідом, підвищити рівень кваліфікації і розширити професійні зв'язки.

У конференції взяли участь 1132 делегати, у тому числі 1109 з усіх областей України: Одеської – 209, Вінницької – 63, Волинської – 27, Дніпропетровської – 85, Донецької – 15, Житомирської – 23, Закарпатської – 15, Запорізької – 47, Івано-Франківської – 40, Київської та м. Київ – 166, Кіровоградської – 26, Луганської – 5, Львівської – 71, Миколаївської – 29, Полтавської – 26, Рівненської – 34, Сумської – 16, Тернопільської – 16, Харківської – 78, Херсонської – 23, Хмельницької – 37, Черкаської – 18, Чернігівської – 29, Чернівецької – 11, а також гості з ближнього і далекого зарубіжжя: Грузії – 2, Білорусі – 3, Італії – 2, Молдови – 12, Німеччини – 1, Швейцарії – 3.

У матеріалах конференції опубліковано 222 наукові роботи офтальмологів та фахівців суміжних спеціальностей (в т.ч. 83 представлено співробітниками Інституту ім. В.П. Філатова).

Дводенна програма конференції була присвячена таким пріоритетним напрямкам: патологія рогівки ока, кератопластика, травми і опіки очей та їх додатків, патологія кришталика, глаукома, новоутворення ока і орбіти та сучасні органозберігаючі методи їх лікування, діабетичні ураження очей, вітреоретинальна патологія, застосування лазера при офтальмопатології, реконструктивна хірургія, патологія судинної оболонки, сітківки та зорового нерва, офтальмопатологія дитячого віку, аномалії рефракції, патологія ококорухового апарату. На 7 пленарних, 6 секційних засіданнях, 2 сателітних симпозиумах, бліц-сесії та стендовій секції були представлені доповіді українських і зарубіжних фахівців з нових досягнень в офтальмології.

Директор Інституту очних хвороб ім. В.П. Філатова, д.мед.н., професор, член-кореспондент НАМН України Пасечнікова Наталія Володимирівна відкрила науково-практичну конференцію привітальним словом та розпочала перше засідання, присвячене захворюванням рогівки та кератопластиці. Професором Г. І. Дрожжиною була представлена доповідь про раціональне використання донорського матеріалу для кератопластики, яке дозволяє в ургентних випадках своєчасно виконати оперативне втручання і зберегти око. В сумісній доповіді член-кореспондента НАМН України Н. В. Пасечнікової, професора С. А. Якименко та к.мед.н. О. І. Бузника висвітлені результати клінічного застосування біосинтетичних аналогів строми рогівки на основі колагену в лікуванні рогівкової патології, де показана здатність імплантів стимулювати регенерацію та відновлювати чутливість рогівок з важкою патологією в випадках, коли пересадка донорської рогівки має високий ризик відторгнення. На теперішній час синтетичні безклітинні замітники донорської рогівки є перспективним матеріалом для лікування рогівкової патології та потребують подальшого дослідження. Особлива увага приділялася медико-соціальним аспектам інвалідності внаслідок патології рогівки в Україні, так за результатами проведених досліджень УкрДержНДІМСП МОЗ України виявлена висока потреба (кожен десятий первинний інвалід по зору) в забезпеченні інвалідів сучасними видами хірургічного лікування патології рогівки (доповідач Т. А. Аліфанова). Групою авторів професором Г. І. Дрожжиною, професором В. О. Науменко, к.мед.н. Л. Ф. Тройченко були представлені результати застосування прискореного крослінкінгу колагену рогівки при кератоконусі, що надає можливість крім зупинки прогресування захворювання, досягти підвищення гостроти зору і зменшення ступеня астигматизму в період трьохмісячного післяопераційного спостереження. Також доповіді були присвячені захворюванням, обумовленим неправильним використанням м'яких контактних лінз, синдрому «сухого ока» різної етіології.

На другому пленарному засіданні були обговорені питання з оптимізації лікування вікової катаракти. Представлені результати проведення факоемольсифікації з імплантацією ІОЛ із застосуванням сучасних хірургічних автоматизованих систем. Продемонстровано досвід імплантації торичних інтраокулярних лінз при катаракті в поєднанні з рогічковим астигматизмом.

Третє пленарне засідання було присвячено глаукомі, яка займає друге місце серед причин інвалідності по зору в Україні. Було розглянуто низку важливих питань з надання своєчасної офтальмологічної допомоги хворим на цю тяжку патологію: нейропротекторна терапія, комбіноване хірургічне лікування при далеко розвинутих стадіях. Особлива увага приділялась ранній діагностиці глаукоми і функціональному стану гангліозних клітин сітківки.

На четвертому пленарному засіданні, присвяченому патології судинної оболонки, сітківки та зорового нерва були висвітлені питання з ранньої діагностики та надання своєчасного лікування хворим на увеїти різної етіології. Професор Карл. П. Херборт (Швейцарія) ознайомив слухачів з новими методами для вимірювання внутрішньоочного запалення. Доповідь професора І. Ю. Головач була присвячена принципам лікування неінфекційних увеїтів в практиці лікаря-ревматолога. Д.мед.н. Зборовська О.В. продемонструвала результати експериментального дослідження на моделі аутоімунного увеїту у кроликів, де було відмічено, що інтравітреальне введення стовбурових клітин надає протизапальний та імунomodulatory ефект. Також були обговорені питання діагностики туберкульозних хоріоретинітів, ішемічних уражень зорового нерва різної етіології, лікуванню вікової макулярної дегенерації.

Під час проведення п'ятого пленарного засідання було розглянуто низку важливих питань з впровадження інноваційних технологій в офтальмологію. Професором А. Чарделла (Італія) приділена увага ефективності інтравітреального застосування інгібіторів ангіогенезу при патологіях очного дна. В доповіді д.мед.н. А. Р. Короля була надана оцінка ефективності і безпеки інтравітреальних ін'єкцій афліберцепта в лікуванні субретинальної неоваскулярної мембрани у пацієнтів з патологічною міопією на підставі тривалого спостереження. Також було висвітлено вплив транссклеральної лазерної (1064 нм) циклодеструкції на температуру зовнішньої поверхні ока у пацієнтів з неоваскулярною глаукомою та лазерної коагуляції в мікропульсовому режимі при лікуванні центральної серозної хоріоретинопатії.

На шостому пленарному засіданні за темою діабетичні ураження очей та вітреоретинальна хірургія були представлені результати хірургічного підходу до лікування регматогенного відшарування сітківки, ускладненого відшаруванням судинної оболонки. В доповіді професора О. О. Путієнко приділялася увага до розробки моделі прогнозу функціонального результату

лікування після інтравітреальних втручань у хворих на проліферативну діабетичну ретинопатію. Під час роботи засідання обговорено ряд питань: застосування поетапного лікування вазопроліферативних пухлин сітківки; проведення імплантації інтраокулярних лінз у пацієнтів з силіконовою тампонадою вітреальної порожнини; використання периферичної і радіальної ретиномотії в хірургії відшарування сітківки, ускладненого вираженою вітреоретинальною проліферацією.

Бліц-сесія включила в себе питання з діагностики та лікування очних захворювань: методи лікування патології сльозних шляхів; реконструкція посттравматичних деформацій повік; проведення електрофорезу флороксала, індоколліра і мареполіміела при лікуванні хоріоретинітів; вивчення змін епібульбарної інтраокулярної температури при різних видах гіпотермії в експериментальному дослідженні.

Секційні засідання були присвячені наступним питанням: особливості лікування дитячої офтальмопатології, розлади бінокулярного зору та аномалії рефракції, реконструктивна хірургія, організація та надання офтальмологічної допомоги хворим з посттравматичною патологією та опіками.

В рамках науково-практичної конференції проводився круглий стіл на актуальну тему «Іридопротезування», метою якого було ознайомлення з досвідом проведення операцій з усунення анірідії. Головуючою заходу виступила професор Н.Ф. Боброва.

Відбулось жваве обговорення отриманих наукових результатів на секції стендових доповідей, де було представлено 14 робіт.

В рамках конференції пройшли два сателітних симпозиума генеральних спонсорів VALEANT, NOVARTIS.

Інформаційними спонсорами заходу виступили журнали: «Офтальмологічний журнал», «Офтальмологія. Восточная Европа» та медична газета «Здоров'я України».

За результатами обговорення доповідей та обміну досвідом прийняті наступні рекомендації:

Кафедрам офтальмології вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України», лікарям-офтальмологам областей України:

1.1. Забезпечити щорічне навчання лікарів-офтальмологів, особливо лікарів центрів первинної медико-санітарної допомоги, шляхом проведення семінарів, курсів підвищення кваліфікації, стажування із залученням провідних спеціалістів кафедр офтальмології удосконалення лікарів, медичних університетів та ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України».

Головним офтальмологам областей України:

2.1. Для удосконалення надання консультативної допомоги офтальмоонкологічним хворим пропонується в областях організувати на місцях (в обласних центрах) консультативні дні із залученням спеціалістів

відділу офтальмоонкології ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України»).

2.2. Офтальмологам обласних і міських поліклінік та лікарень при підозрі та діагностуванні новоутворень ока, його придатків та орбіти, хворих направляти на консультацію до спеціалізованого офтальмоонкологічного центру ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України» з метою уточнення діагнозу та проведення своєчасного лікування.

2.3. Офтальмологам обласних і міських поліклінік та лікарень при підозрі та діагностуванні увеїтів направляти хворих на консультацію до спеціалізованого центру увеїтів ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України» для проведення своєчасного лікування та запобігання ускладнень.

2.4. Сприяти широкому впровадженню підбору окулістами призматичної корекції косоокості в офтальмологічних кабінетах обласних і міських лікарень та поліклінік.

2.5. Хворих з найбільш важкими формами катаракти та глаукоми, в т.ч. на єдино зрячому оці, слід направляти на лікування до стаціонарів, які мають вищу категорію акредитації.

2.6. Підвищити якість спостереження хворих цукровим діабетом для своєчасного виявлення та направлення в спеціалізовані центри лазерних методів лікування з метою збереження зорових функцій та запобігання розвитку проліферації.

2.7. Для запобігання розвитку тяжких ускладнень проліферативної діабетичної ретинопатії (ПДРП) та втрати зору, хворих на ПДРП необхідно направляти у спеціалізовані центри для раннього виконання вітреоретинальних втручань, а саме не пізніше 6 місяців після розвитку першого гемофтальму.

ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України»:

3.1. Провести XIV з'їзд офтальмологів України з міжнародною участю 23-25 травня 2018 року в м. Одеса, який повинен сприяти обміну досвідом, залученню клінічних офтальмологів до наукової роботи, підвищенню їх кваліфікації та впровадженню нових технологій в практичну роботу.

3.2. Провести Всеукраїнську науково-практичну конференцію офтальмологів, присвячену 80-річчю заснування Товариства офтальмологів України 12-13 вересня 2018 року в м. Вінниці.

